

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 1817

гр. София, 19.02.2024 г.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 32 състав,
в закрито заседание на 19.02.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Красимира Милачкова

като разгледа дело номер **5403** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 128а от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по иск за обявяване нищожността на решение № 5302/01.06.2022 г., постановено по адм. дело № 1125/2022г. по описа на Върховния административен съд (ВАС), предявен от И. К. З.. С решение № 620/06.02.2023г. искът е отхвърлен.

С решение № 1776/15.02.2024г. по адм. д. № 3952/2023г. на ВАС, Пето отделение е изпратено за разглеждане искането за изменение в частта за разноските на горепосоченото решение № 620/06.02.2023г., обективизирано в касационната жалба, подадена от ищцата на 21.02.2023г.

Съдът в настоящия състав не споделя изразеното в искането становище, че съгласно мотивите на т.12 от Тълкувателно решение (ТР) № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г., ОСГТК на Върховния касационен съд, когато е уважена молбата за освобождаване, страната се явява освободена от плащане на такси и разноски по делото, включително и за обжалването. В действителност, в мотивите на посоченото ТР в частта им по т.12 са изложени съображенията относно въпроса, кой е съдът, компетентен да се произнесе по искане за освобождаване от държавна такса по чл. 83, ал. 2 ГПК при обжалване. Тези мотиви гласят следното: „Администрацията съд проверява дали жалбата е подадена в срок и е срещу акт, който подлежи на обжалване, изхожда ли от легитимна страна или надлежно упълномощен неин процесуален представител и отговаря ли на изискванията чл. 260, ал. 1, т. 1, т. 2, 4 и 7 и 261 ГПК, съответно чл. 284 ГПК. Едно от условията за редовност на въззивната, на касационната и на частната жалба е да са заплатени дължимите държавни такси, като жалбоподателят е длъжен да представи в срок и доказателства за това. Само редовна жалба се връчва на насрещната страна за отговор и едва тогава цялото дело се изпраща в по-горната инстанция. Следователно искането за освобождаване от заплащане на такси и разноски по производството трябва да бъде разгледано от администрацията съд,

преди изпращане на делото в по-горната инстанция. Доводът за заинтересованост на по-долната инстанция не отговаря на характера на решението по чл. 83, ал. 2 ГПК, а и отказът да се освободи страната от заплащане на такси и разноски по делото подлежи на обжалване, включително и пред касационна инстанция, при условията на чл. 274, ал. 3 ГПК. По същия начин законодателят е предвидил, че съдът след постановяване на решение, в срока за обжалването му, съответно в срока за отговор по подадена жалба, се произнася и по постъпили молби за допускане на обезпечение на иска, за продължаване и за възстановяване на срокове, включително за възстановяване на срока за подаване на жалба, извършва проверка за допустимост на жалбата, включително проверка за редовността ѝ, а при неизпълнение на указанията за отстраняване на нередовност, връща жалбата. Следва да се има предвид и това, че искането по чл. 83, ал. 2 ГПК, дори когато е направено при обжалване на съдебен акт, се преценява не само с оглед на конкретно задължение да се плати държавна такса или съдебни разноски по жалбата, съответно във връзка с отговора по нея, а доколкото страната разполага с достатъчно средства, за да се натовари с плащането на таксите и съдебните разноски в съдебното производство. В случаите, когато съдът намери, че страната е материално затруднена по начин, че няма да може да упражнява предоставените ѝ процесуални права по делото, я освобождава от заплащането им по чл. 83, ал. 2 ГПК и това разрешение е важно до приключване на съдебното производство във всички инстанции, доколкото няма промяна в обстоятелствата. Възможно е, поради това молбата по чл. 83, ал. 2 ГПК да е подадена и разгледана от съда още преди обжалване на негов съдебен акт и, когато е уважена, страната се явява освободена от плащане на такси и разноски по делото, включително и за обжалването, доколкото няма промяна в обстоятелствата; съдът не се сезира повторно с ново искане. При постановен отказ на съда да освободи страната от плащане на такси и разноски по делото, който е влязъл в сила, същата страна може да подаде нова молба по чл. 83, ал. 2 ГПК до същия съд или до по-горна инстанция, в зависимост от стадия, в който се развива делото, само при промяна в обстоятелствата. Съществува още и възможност за първи път молба за освобождаване от държавна такса и разноски да бъде подадена в по-горната инстанция и разрешението по нея да се отрази и върху дължимата държавна такса по жалбата, по която е образувано производството. Така например администриращият съд може да е пропуснал да събере държавната такса, или грешно да е определил по-малък размер от дължимия. По-горната инстанция, която също проверява редовността на жалбата, ще предприеме действия по отстраняване на нередовността ѝ и е възможно тогава страната да подаде молба по чл. 83, ал. 2 ГПК. В този случай, компетентен да я разгледа е съдът, пред който делото е вече образувано. По-горната инстанция, в случаите, когато искането за освобождаване от такси и разноски е направено още пред администриращия жалбата съд, но той не се е произнесъл, следва да върне делото за произнасяне по молбата и с оглед резултата по нея да се предприемат и съответните процесуални действия по администриране на жалбата. Възможно е обаче и в тази хипотеза, по-горната инстанция да реши да се произнесе и определението няма да е недопустимо (арг. чл. 270, ал. 4 ГПК). В заключение, компетентен да се произнесе по молба за освобождаване от заплащане на държавни такси и разноски е съдът, пред когото е направено искането. Когато искането по чл. 83, ал. 2 ГПК е направено след подаване на жалба срещу акт на съда, преди изпращане на делото в по-горна инстанция, произнася се администриращият жалбата съд, но ако молбата се разгледа от по-горната инстанция, актът ѝ няма да е

недопустим“.

Така изложените мотиви не предпоставят извод, че след приключване на производството страната, чиито иск се е оказал неоснователен, не следва да възстанови сумата на държавната такса. Една от целите на последната е да предотврати подаването на явно неоснователни, повтарящи се многобройни иски и/или жалби. Държавната такса се заплаща по сметката на съответния съд, разгледал делото, независимо от неговия предмет и страни. Възстановяването на държавната такса, от чието предварително внасяне инициаторът на производството е бил освободен, е дължимо съобразно общите правила, доколкото специални такива не са налице. Мотивите на цитираното по-горе ТР не водят до различно заключение и в частта, в която се посочва, че в случаите, когато съдът намери, че страната е материално затруднена по начин, че няма да може да упражнява предоставените ѝ процесуални права по делото, я освобождава от заплащането им по чл. 83, ал. 2 ГПК и това разрешение е важно до приключване на съдебното производство във всички инстанции, доколкото няма промяна в обстоятелствата. Така изложеното не означава, че след приключване на производството не е дължимо възстановяване на съответните суми от страната, още повече, че междуременно е възможна промяна в обстоятелствата.

Така мотивиран, съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ОТХВЪРЛЯ искането на И. К. З., с ЕГН [ЕГН], за изменение в частта за разноските на решение № 620/06.02.2023г. по адм. д. № 5403/2022г. на Административен съд София град, Второ отделение, 32 състав.

Определението подлежи на касационно оспорване в 14-дневен срок от съобщаването му, пред Върховния административен съд.

Съдия: